

ROLUL MANAGERULUI ÎN PROMOVAREA EDUCAȚIEI EXTRAȘCOLARE

Silvia MACHIDON,

*Doctorandă, Școala Doctorală Științe Umaniste și ale Educației,
Universitatea de Stat din Moldova.*

ORCID: 0000-0002-3780-1122

E-mail: macsilvusca@gmail.com

Rezumat: *Educația extrașcolară reprezintă un domeniu esențial în dezvoltarea comprehensivă a elevilor, oferindu-le oportunități unice de învățare și dezvoltare în afara orelor tradiționale de predare.*

Articolul scoate în evidență contribuția esențială a managerilor școlari în promovarea educației extrașcolare și impactul direct pe care acesta îl are asupra dezvoltării elevilor. Managerii școlari sunt responsabili de crearea și consolidarea unui mediu educațional care oferă elevilor sau varietate de activități și oportunități educaționale în afara sălilor de clasă.

Tot aici vom face referință și la strategiile-cheie folosite de managerii școlari pentru a promova educația extrașcolară, responsabilitățile în asigurarea accesului la educația extrașcolară.

În concluzie, vom afirma că rolul managerilor școlari în promovarea educației extrașcolare este esențial pentru dezvoltarea holistică a elevilor. Prin implementarea strategiilor relevante, asumarea responsabilităților și crearea unui mediu bogat în activități extrașcolare, managerii școlari joacă un rol vital în conturarea experiențelor educaționale ale elevilor.

Cuvinte-cheie: *Educație extrașcolară, educație nonformală, management, comunicare managerială.*

THE ROLE OF THE MANAGER IN PROMOTING OUT-OF-SCHOOL EDUCATION

Summary: *Extracurricular education stands as a pivotal domain for the holistic development of students, providing distinctive opportunities for learning and growth beyond conventional teaching hours. This article underscores the indispensable role of school managers in championing extracurricular education and the direct influence it wields on student advancement. The responsibility of school managers extends to cultivating an educational milieu that affords students a diverse array of activities and learning prospects beyond the confines of the classroom. Furthermore, we delve into the key strategies employed by school managers to advocate for extracurricular education, encompassing their duties in ensuring access to such educational pursuits.*

In summation, it is paramount to assert that the role of school managers in promoting extracurricular education is pivotal for the comprehensive development of students. Through the implementation of pertinent strategies, the assumption of responsibilities, and the creation of an environment replete with extracurricular activities, school managers wield a crucial influence in shaping the educational journey of students.

Keywords: *Extracurricular education, non-formal education, management, managerial communication.*

Într-o lume în continuă evoluție, educația extracurriculară devine din ce în ce mai importantă pentru dezvoltarea holistică a elevului. O parte integrantă a acestui mediu educațional dinamic este rolul directorilor de școli în facilitarea accesului la activități extracurriculare. Această introducere încearcă să ia în considerare cu atenție contribuțiile esențiale ale directorilor la proiectarea experiențelor educaționale care se extind dincolo de sala de clasă și oferă diverse oportunități și experiențe elevilor în afara curriculumului tradițional.

Managerul școlar, în calitate de lider strategic, joacă un rol crucial în modelarea și facilitarea acestor activități extrașcolare, având o influență semnificativă asupra dezvoltării educaționale și personale a elevilor. De la planificarea strategică și mobilizarea resurselor la promovarea parteneriatelor și oferirea de suport continuu, managerul școlar devine un arhitect al oportunităților educaționale care contribuie la formarea unei generații pregătite să facă față provocărilor viitorului.

Definirea educației extrașcolare. Educația prin activitățile extracurriculare urmărește identificarea și cultivarea corespondenței optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viață civilizat, precum și stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe, punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură.

Activitatea extrașcolară este segmentul de educație, care asigură în mare parte transferul de cunoștințe, acumulate de către elevi în cadrul programului standard de ore obligatorii (curriculum formal) în practică, ceea ce oferă elevului deprinderi practice de a implementa în practică cunoștințele teoretice acumulate.

O viziune generalizatoare asupra managementului educației și învățământului extrașcolar ne oferă „Cadrul de referință al educației și învățământului extrașcolar din Republica Moldova” [1, p. 30].

Educația extrașcolară – formă specifică a educației elevilor, dar și proces organizat și gestionat, în vederea formării și dezvoltării personalității elevilor, realizat în instituțiile de învățământ de educație și învățământ extrașcolar, fiind parte integrantă a educației nonformale (parte a unui tot întreg) [6. p.11].

Aceasta include o gamă variată de activități și experiențe care au ca scop dezvoltarea abilităților, intereselor și cunoștințelor elevilor într-un mod mai liber și mai flexibil decât în cadrul curriculumului școlar standard.

Activitatea extrașcolară este parte componentă a educației nonformale.

Conform Codului Educației al Republicii Moldova activitatea extrașcolară se încadrează în cadrul învățământului extrașcolar, realizându-se în afara programului și activităților școlare, prin activități complementare procesului educațional desfășurat în instituțiile de învățământ având menirea să dezvolte potențialul cognitiv, afectiv și acțional al copiilor și tinerilor, să răspundă intereselor și opțiunilor acestora pentru timpul liber [4, p. 26-27].

Autorii, Valentin Crudu și Carolina Țurcanu, în articolul „Managementul educației nonformale în Republica Moldova: context analitic”, realizează o analiză a „cadrului conceptual și de politici manageriale, a cadrului organizațional și conținutul al managementului educației nonformale, a conexiunilor dintre managementul educației formale și al educației nonformale, identifică aspectele principale și cele problematice ale managementului educației nonformale în Republica Moldova” [5, p.24]. Autorii abordează managementul învățământului extrașcolar din perspectiva conceptului de educație nonformală.

Activitatea extrașcolară permite folosirea eficientă și plăcută a timpului liber al elevilor, dezvoltarea vieții asociative, dezvoltarea capacităților de a lucra în grup și de a coopera în rezolvarea unor sarcini complexe, dezvoltarea voinței și formarea trăsăturilor pozitive de caracter [3, p.758].

Activitățile extrașcolare sunt activități complementare atractive care au scopuri concrete: aduc noul, surpriza intelectuală și afectivă, îmbină utilul cu plăcutul, creează posibilitatea de a observa fapte comportamentale ale elevilor în afara clasei, dezvoltă anumite laturi ale personalității elevilor, consolidează relațiile dintre copii. Ele se referă la acele activități extracurriculare realizate în afara mediului școlar, în afara instituției de învățământ, cu participarea clasei, a mai multor clase de elevi sau a mai multor instituții de învățământ [2, p.60].

În toate țările educația extrașcolară, ca parte componentă a educației nonformale este gestionată de un cadru normativ și metodologic: concepții, programe, strategii etc. elaborate din perspectiva educației pe parcursul întregii vieți, dar și din perspectiva tradițiilor și specificului țărilor respective [7, p.10].

Scopul desfășurării activităților extrașcolare este să stimuleze dezvoltarea aptitudinilor specifice, să antreneze elevii într-o diversitate de activități bogate în conținut, să cultive interesul pentru experiențe socio-culturale, să faciliteze integrarea în mediul școlar, să ofere suport pentru reușita școlară în ansamblu, să exploateze talentele individuale, corelându-le cu atitudinile caracteriale.

În concluzie, vom menționa, că educația extrașcolară fiind o dimensiune a societății, este influențată în mare parte de procesele ce au loc în această societate: politicie, economice, demografice, valorice și de cele educaționale, care devin și factori determinanți ai dezvoltării acestui sector. Totodată, vom menționa și constata și o influență inversă a educației extrașcolare asupra dezvoltării societății.

Importanța educației extrașcolare în dezvoltarea elevilor. Educația extrașcolară joacă un rol crucial în dezvoltarea elevilor, adăugând valoare și completare experienței lor educaționale. Vom menționa câteva aspecte cheie ale importanței educației extrașcolare în dezvoltarea elevilor:

- Diversificarea abilităților - educația extrașcolară oferă elevilor oportunități de a dezvolta abilități și talent care nu sunt întotdeauna acoperite în cadrul curriculumului școlar tradițional, precum artele, sportul, știința și voluntariatul etc.
- Dezvoltarea gândirii critice și creativității - participarea la activități extrașcolare stimulează gândirea critică și creativă. Elevii învață să găsească soluții la probleme, să abordeze provocările și să-și exprime ideile într-un mediu mai relaxat și deschis.
- Stimularea intereselor personale - educația extrașcolară oferă elevilor ocazia de a explora și dezvolta interese personale și pasiunile lor. Aceasta poate contribui la formarea unei identități puternice și a înțelegerii mai profunde a propriilor lor talent și aspirații.
- Dezvoltarea abilităților sociale și emoționale - prin participarea la activități extrașcolare, elevii învață să lucreze în echipă, să comunice eficient și să-și gestioneze emoțiile. Aceste abilități sociale și emoționale sunt esențiale pentru succesul în viața de zi cu zi și în viitorul profesional.
- Îmbunătățirea performanțelor școlare - studiile arată că elevii implicați în activități extrașcolare au tendința de a avea performanțe academice mai bune. Participarea la aceste activități dezvoltă disciplina, concentrarea și responsabilitatea, contribuind la succesul lor în mediul școlar.
- Promovarea sănătății și bunăstării - activitățile fizice, precum sportul sau dansul, incluse în educația extrașcolară, contribuie la menținerea unui stil de viață sănătos. Aceasta promovează sănătatea fizică și mentală a elevilor.
- Formarea caracterului și a valorilor - educația extrașcolară oferă o platformă pentru formarea și dezvoltarea caracterului, educația pentru valorile morale. Prin implicare în activitățile voluntare, elevii învață importanța implicării în comunitate și dezvoltă un simț al responsabilității sociale.
- Pregătirea pentru viața de adult - prin participarea la diverse activități extrașcolare, elevii dobândesc aptitudini și experiențe care îi pregătesc pentru viața de adult. Acestea includ luarea deciziilor, rezolvarea problemelor și gestionarea conflictelor, managementul timpului.

În concluzie, educația extrașcolară oferă elevilor un cadru valoros pentru dezvoltare, contribuind la formarea unei persoane echilibrate, progresiste și pregătite pentru provocările vieții.

Contribuția managerului școlar în susținerea educației extrașcolare. Managerul școlar are o contribuție esențială în asigurarea condițiilor necesare pentru desfășurarea eficientă a activităților extrașcolare. Acești lideri educaționali joacă un rol crucial în cre-

area unei infrastructuri care să sprijine diversitatea și accesibilitatea programelor educaționale în afara orelor de curs obișnuite. Prin viziunea și implicarea lor, managerii școlari contribuie la valorificarea oportunităților de dezvoltare armonioasă a elevilor, oferindu-le condiții, mediu și resurse semnificative de creștere personală și academică.

În primul rând, managerii școlari sunt responsabili de planificarea și organizarea programelor extrașcolare. Aceștia identifică nevoile specifice ale elevilor în baza discuțiilor, chestionarelor, intereselor și ale comunității școlare, elaborând strategii pentru a asigura o varietate de activități relevante și atractive. Prin această abordare proactivă, managerii școlari nu doar răspund cerințelor existente, ci și anticipează și se adaptează la schimbările din societate și la evoluțiile în domeniul educației.

Vom menționa, că modalitatea de selecție a activităților propuse se va decide la nivelul instituției de învățământ și presupune implicare, în egală măsură, a elevilor, a cadrelor didactice, părinților, astfel încât activitățile selectate să corespundă finalităților educaționale specifice comunității școlare, fiind un rezultat al opțiunilor comune.

În al doilea rând, implicarea managerilor școlari în obținerea și administrarea resurselor este foarte importantă. Ei identifică surse de finanțare, negociază parteneriate cu organizații locale, centre de creație etc. și atrag resurse materiale și umane pentru a susține activitățile extrașcolare. Prin această abilitate de mobilizare a resurselor, managerii școlari creează un mediu în care toți elevii au acces egal la oportunități extrașcolare, indiferent de condițiile socio-economice.

De asemenea, managerii școlari exercită un rol esențial în crearea și asigurarea unui climat favorabil de colaborare între cadre didactice, părinți și comunitate. Prin facilitarea comunicării deschise și transparente, aceștia încurajează implicarea părinților în activitățile extrașcolare și promovează parteneriatele care sprijină în mod sustenabil aceste inițiative.

Managerii școlari acționează ca intermediari eficienți, asigurând căile de comunicare între școală și părinți și, în același timp, promovând parteneriate constructive pentru sprijinirea continuă a programelor extrașcolare, oferă părinților oportunitatea de a fi informați în mod constant despre activitățile extrașcolare disponibile și despre beneficiile acestora pentru dezvoltarea elevilor.

Prin intermediul întâlnirilor, sesiunilor de informare sau platformelor online dedicate, aceștia creează un mediu în care părinții se simt încurajați să împărtășească întrebări, preocupări și sugestii. Astfel, se formează o legătură strânsă între școală și familie, consolidând suportul parental pentru inițiativele extrașcolare.

Transparența în comunicare este esențială pentru a clarifica obiectivele, regulile și beneficiile programelor extrașcolare. Managerii școlari informează părinții despre resursele necesare, costuri (la necesitate) și orele activităților, contribuind astfel la crearea unei așteptări realiste și la eliminarea potențialelor bariere. Această transparență consolidează încrederea părinților în procesul educațional și îi încurajează să-și îndrume copiii pentru participarea activă în activitățile extrașcolare.

Prin promovarea parteneriatelor, managerii școlari extind rețelele educaționale dincolo de perimetrul școlii. Ei identifică organizații locale, companii și resurse comunitare care pot contribui la susținerea financiară, logistică sau de altă natură a activităților extrașcolare. Aceste parteneriate nu doar asigură resursele necesare, ci și sprijină diversificarea ofertelor educaționale, oferind elevilor oportunități relevante și adaptare la cerințele societății.

Implicarea managerilor școlari, dar și a personalului didactic în comunicarea constantă a succeselor și realizărilor elevilor în cadrul programelor extrașcolare, promovarea proiectelor remarcabile, participarea copiilor la diverse concursuri, manifestații, constituie un avantaj și o motivație pentru implicarea elevilor în acest tip de activități. În acest scop, pentru asigurarea accesului unui public cât mai mare la aceste comunicate, se vor utiliza mijloacele media, rețelele sociale.

Vom menționa că ajustarea strategiilor de comunicare în funcție de context, situație, feedback primit de către manager, echipa managerială sau persoana delegată, asigurând satisfacția și implicarea maximă a participanților - contribuie la asigurarea unei conexiuni inverse, ca factor de comunicare managerială eficientă.

În concluzie vom afirma că, prin facilitarea unei comunicări deschise și transparente, prin promovarea parteneriatelor sustenabile, managerii școlari nu doar implică părinții în viața școlii, dar și construiesc un fundament solid pentru programele educaționale extrașcolare, asigurându-le continuitatea și succesul pe termen lung. Această abordare colaborativă contribuie la creșterea nivelului de angajament și susținere din partea comunității în ansamblu.

Strategii de asigurare a educației extrașcolare. Promovarea și asigurarea educației extrașcolare de către un manager școlar implică implementarea unor strategii menite să maximizeze impactul și să asigure accesul echitabil al elevilor la o varietate de activități și programe educaționale în afara curriculumului tradițional.

Inițial este necesar de o evaluare a nevoilor, intereselor și preferințelor elevilor în ceea ce privește activitățile extrașcolare prin realizarea unor sondaje și analize. Vom specifica că implicarea directă a elevilor în procesul de planificare este foarte importantă pentru asigurarea relevanței și atractivității programelor, dezvoltarea unui portofoliu amplu de activități extrașcolare care acoperă domenii variate, cum ar fi arte, sport, știință, tehnologie, voluntariat etc. Totodată, se va opta pentru asigurarea unei oferte echilibrate, care să răspundă diversității intereselor și aptitudinilor elevilor.

Părinții și membrii comunității vor fi implicați, în cadrul ședințelor de informare și consultări, pentru a le prezenta benefice educației extrașcolare și pentru ai implica în procesul decizional. Dezvoltarea parteneriatelor cu organizații locale, companii și entități comunitare pentru a sprijini programele extrașcolare este un avantaj. Echipa managerială, mai îndeosebi managerul școlar va identifica și aplica strategii pentru a asigura accesibilitatea financiară a programelor, inclusiv prin reducerea costurilor; se va opta pentru dezvoltarea unor soluții logistice eficiente pentru a facilita participarea elevilor, inclusiv transport școlar sau programare flexibilă a activităților, etc.

În contextul digitalizării tuturor sferelor vieții, inclusiv a procesului educațional, utilizării tehnologiilor digitale de către copii de diferite vârste, utilizarea mediului online pentru a promova programele extrașcolare, inclusiv prin intermediul site-ului școlii, rețelelor sociale și comunicatelor electronice este un avantaj. Organizarea de evenimente offline, precum târguri educaționale sau prezentări, pentru a informa și a entuziasma elevii și părinții, sunt la fel de credibile și au un impact mai mare.

Managementul eficient al activităților extrașcolare presupune implementarea unui sistem eficient de evaluare a impactului programelor extrașcolare asupra elevilor, colectarea feedback-ului constant din partea elevilor, părinților și a personalului școlar pentru a ajusta și programele în timp real. Credem că este important să se dezvolte o cultură școlară care să promoveze și să sărbătorească implicarea, participarea și chiar rezultatele, realizările elevilor la activități extrașcolare.

Prin implementarea acestor strategii, școlile pot crea un mediu educațional în care educația extrașcolară devine accesibilă, relevantă și stimuloare pentru toți elevii, contribuind astfel la dezvoltarea lor holistică și la pregătirea pentru viitor, dar și depășirea unor dificultăți în implementarea programelor școlare.

Din practica activității, vom menționa, că susținerea autorităților și a comunității locale este crucială pentru succesul și continuitatea programelor educaționale extrașcolare. Această susținere nu doar consolidează eforturile școlilor, ci și contribuie la dezvoltarea pe termen lung a elevilor și la îmbogățirea comunității în ansamblu. Această implicare colectivă reflectă angajamentul față de formarea generațiilor viitoare și construiește o comunitate educațională care investește în viitorul său.

Cu toate acestea, vom evidenția și câteva aspecte similare de importanță pentru optimizarea managementului învățământului extrașcolar în contextul actual. Acestea includ inițiative pentru sporirea finanțării educației și a învățământului extrașcolar, cu atenție deosebită acordată instituțiilor de învățământ cu un număr mai mic de elevi. În plus, se pune accentul pe motivația cadrelor didactice, furnizarea adecvată a materialelor auxiliare și asigurarea formării continue a specialiștilor. De asemenea, se explorează posibilități pentru extinderea numărului de ore dedicate educației și învățământului extrașcolar, precum și optimizarea procesului de formare profesională a cadrelor didactice.

Perspective și direcții în dezvoltarea educației extrașcolare. Perspectivele și direcțiile în dezvoltarea domeniului educației extrașcolare sunt promițătoare și orientate spre crearea accesului, diversificarea ofertelor și adaptarea la evoluțiile, schimbările din societate. O focalizare crescută pe aceste aspecte poate contribui semnificativ la dezvoltarea holistică a elevilor și la pregătirea pentru viitor. Astfel, vom menționa:

- Integrarea tehnologiei în programele extrașcolare pentru a sprijini dezvoltarea abilităților digitale ale elevilor. Implementarea activităților legate de programare, robotică sau inteligență artificială pentru a stimula gândirea creativă și rezolvarea problemelor.

- Dezvoltarea programelor STEM/STEAM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Artă și Matematică): pentru a răspunde nevoilor societății moderne și pentru a pregăti elevii pentru cariere în domeniul tehnologic. În acest sens se pot dezvolta parteneriate cu organizații și companii tehnologice pentru a oferi elevilor oportunități practice și mentorat.
- Promovarea educației financiare și antreprenoriale prin introducerea programelor care să dezvolte abilități financiare și antreprenoriale, pregătind elevii pentru gestionarea resurselor și pentru a înțelege lumea afacerilor. Colaborarea cu specialiști din domeniul economic și financiar pentru a aduce expertiză în programele extrașcolare.
- Dezvoltarea abilităților socio-emoționale prin îmbogățirea programelor cu activități care promovează empatia, toleranța, colaborarea și rezolvarea conflictelor; implementarea unor programe de consiliere și susținere emoțională în cadrul activităților extrașcolare.
- Extinderea programelor de voluntariat și responsabilitate socială prin încurajarea implicării elevilor în activități de voluntariat și proiecte la nivel de comunitate, pentru a dezvolta un spirit civic și responsabilitate față de comunitate. Se va promova și colaborarea cu organizații non-guvernamentale și cu comunitatea locală pentru extinderea oportunităților de voluntariat.
- Abordarea inclusivă prin crearea unor programe care să țină cont de diversitatea elevilor, inclusiv a celor cu nevoi speciale sau proveniți din medii socio-economice variate. Se vor implementa strategii pentru asigurarea și participarea activă a tuturor elevilor, indiferent de diferențele individuale.
- Implementarea unor sisteme eficiente de evaluare a impactului programelor extrașcolare și a progresului elevilor și ajustarea rapidă a programelor în funcție de feedback și schimbări în nevoile educaționale și sociale ale elevilor.

În concluzie, vom afirma, că într-o lume în perpetuă schimbare, educația extrașcolară reprezintă o zonă importantă pentru dezvoltarea holistică a elevilor. Oferind o gamă variată de programe, de la STEM/STEAM la dezvoltare socio-emoțională și voluntară, aceasta devine un mediu propice pentru cultivarea unor abilități esențiale și pentru pregătirea elevilor pentru viitor.

Pentru a asigura un viitor educațional bogat și diversificat, autoritățile, comunitatea locală, cadrele didactice, părinții și elevii trebuie să colaboreze în mod activ pentru a sprijini și a dezvolta programe educaționale extrașcolare. Acest parteneriat este fundamental pe care se construiește un mediu educațional eficient și relevant.

Colaborarea dintre autorități și școli poate conduce la alocarea resurselor financiare și logistice necesare pentru desfășurarea programelor extrașcolare. Comunitatea locală poate aduce expertiză suplimentară și resurse, întărind legăturile dintre școală și mediul înconjurător. Cadrele didactice, ca ghizi educaționali, pot aduce creativitate și pasiune în programe, având un impact direct asupra dezvoltării elevilor.

Îndemnul la colaborare și implicare este un apel la acțiune pentru a construi împreună un sistem educațional care să răspundă provocărilor secolului XXI. Împreună, putem crea un mediu educațional care să inspire, să inoveze și să ofere oportunități pentru fiecare elev, indiferent de contextul său. Prin colaborare, putem sădi semințele unui viitor educațional în care fiecare copil să poată înflori și să-și descopere potențialul în moduri variate și autentice. Astfel, chemăm la o alianță între toți cei implicați în procesul educațional, cu convingerea că prin eforturi comune vom construi un peisaj educațional divers și bogat, pregătind astfel terenul pentru ca fiecare elev să prospere și să contribuie semnificativ la viitoarea societate.

În final, vom afirma, că managerul școlar nu este doar un coordonator, ci un lider vizionar care influențează pozitiv dezvoltarea elevilor prin oferirea de oportunități diverse și prin promovarea unei învățări holistice. Prin contribuția sa esențială, managerul școlar devine un catalizator al educației extrașcolare, construind astfel un fundament solid pentru creșterea și succesul elevilor în viața școlară și dincolo de aceasta.

Bibliografie:

1. BRAGARENCO, N., BURDUH, A., COSUMOV, M. et al. „Cadrul de referință al educației și învățământului extrașcolar din Republica Moldova”, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. Chișinău: CEP USM, 2020, 99 p.
2. CEBANU (SLUTU), L. Activitatea extrașcolară - componentă a educației nonformale. In: *Perspectivile și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*. Vol. 7, Partea 2, 5 iunie 2020, Cahul. Cahul, Republica Moldova: Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeul din Cahul, 2020 p. 58-61.
3. Cebanu L. Aspecte metodologice ale activităților extrașcolare în învățământul preuniversitar. În: *Materialele Conferinței științifice internaționale*, 18-19 octombrie, Chișinău, 2013, p. 757-761.
4. Codul Educației al Republicii Moldova. Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 152 din 17-07-2014.
5. CRUDU, V., ȚURCANU, C. Managementul educației nonformale în Republica Moldova: context analitic. În: *Univers Pedagogic*. 2020, nr. 4(68), p. 22-34.
6. GUȚU V. *Materialele Conferinței naționale cu participare internațională „Educația și învățământul extrașcolar în Republica Moldova: status quo și perspective”* Chișinău, 9-10 decembrie 2022.
7. GUȚU VI. (coord.științ.), Grîu N. (coord.gen.), Crudu V. (coord.gen.), Marț V. (coord. op.), Bragarenco N., Burduh A., Cosumov M., Cotovițaia D., Florea V., Guțu VI., Șevciuc M., Țurcanu C. „Cadrul de referință al educației și învățământului extrașcolar din Republica Moldova”, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 2021, 98 p.